

2017-004

Archeologienota Brugge Singel 1 – Korte Vesting 24

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

1-6-2017

1. Gemotiveerd advies

Het plangebied is gelegen net buiten de oude stadsomwalling van Brugge, ter hoogte van de Singel 1 en de Korte Vesting 24, ten zuiden van de Smedenpoort. Langsheen de oostelijke en zuidoostelijke grens loopt de oude Vestinggracht. Het terrein meet 4335m² en bevindt zich tussen de Singel, de Korte Vesting, de Stationslaan, het treinspoor en de Buiten Boeverievest. Momenteel bevinden zich op het terrein twee gebouwen. Het terrein bevindt zich binnen de bufferzone van het Unesco Werelderfgoed en net buiten de archeologische zone van de stadskern van Brugge.

De geplande werken omvatten in eerste instantie enkele voorbereidende werken waaronder het slopen van de bestaande gebouwen, het rooien van de bomen in het zuidelijke deel en het dempen van de bestaande vijver. Nadien zullen twee appartementsblokken opgetrokken worden enerzijds op de locatie van de hangaar (appartement A) en anderzijds op de locatie van de woning (appartement B). Appartement A heeft een L-vormige opbouw en meet ca. 300m². Appartement B heeft een trapeziumvormig grondplan en meet ca. 239m². De appartementsblokken bestaan uit zeven bouwlagen. Vooral de ondergrondse parkeerniveaus brengen een volledige vergraving tot op grote diepte van het bodemarchief te weeg. De parkeerniveaus, L-vormig in grondplan, bevinden zich onder beide appartementsblokken maar ook voor een deel tussen beide appartementsblokken in. De totale oppervlakte van de parking bedraagt 300m² (appartement A), 239m² (appartement B) en 350m² (tussen appartement A en B) oftewel ca. 889m². Aansluitend bij de appartementsblokken wordt nog een brandweg voorzien rondom het zuidelijke appartementsblok met een verbinding naar de Korte Vesting. De brandweg volgt grotendeels het verloop van de wegenis die nu reeds aanwezig is. Langsheen de noordoostelijke rand ervan worden 12 parkeerplaatsen voorzien. De geplande werken zullen het volledige bodemarchief over een oppervlakte van ca. 890m² verstoren, maar bevindt zich grotendeels op het deel van het terrein dat reeds verstoord werd bij de bouw van de bestaande gebouwen. Het overgrote deel ca. 3445m² blijft in gebruik als tuingrond waarbij een *in situ* behoud vooropgesteld kan worden.

Op basis van bovenstaande argumenten wordt geconcludeerd dat verder archeologisch vooronderzoek op deze locatie nodig is ter hoogte van de geplande werken (ca. 890m²). In deze zone bevindt zich een onderdeel van de vestingbouw van Brugge, meer bepaald het glacis en kunnen mogelijk oudere sporen aanwezig zijn.

2. Administratieve gegevens en afbakening

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Brugge, Singel 1 – Korte Vesting 24

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 69174 en Y: 210867; X: 69148 en Y: 210944

Kadastergegevens: Brugge, afdeling 27, sectie D, perceel nr. 383A5 en 383L4

De totale site heeft een oppervlakte van ongeveer 4335m². Op basis van de impact van de werkzaamheden dient over een deel van het terrein, meer bepaald ca. 890m², verder vooronderzoek te gebeuren door middel van een proefsleuvenonderzoek. Hierbij is belangrijk om de huidige gebouwen enkel te slopen tot op het huidige maaiveldniveau. Nadien kan het sleuvenonderzoek van start gaan. Er wordt één 4m brede proefsleuf ingepland die haaks NO-ZW georiënteerd staat op de Vestinggracht. De breedte van de sleuf zorgt ervoor dat eventueel getrapt kan verdiept worden. De sleuf heeft twee doelen: enerzijds het onderzoek naar de vestingbouw en het glacis en anderzijds het opsporen van eventueel oudere archeologische sporen. Aanvullend op deze proefsleuf kunnen indien nodig nog kijkvensters, dwars- of volgsleuven aangelegd te worden. Deze kunnen vrij ingepland worden door de uitvoerende erkende archeoloog.

3. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Kunnen sporen in verband gebracht worden met de nabijgelegen opgravingen? Sporen die dateren uit de vroege of volle middeleeuwen?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van versterking binnen het plangebied?
- Kan de vesting archeologisch vastgesteld worden? Kan de glacis hierbij herkend worden? Zo ja, hoe is deze opgebouwd? Wat zijn de faseringen? Wat is het verband met de vestinggracht?

- Kunnen eventuele andere militaire structuren herkend worden die in verband staan met de vesting?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

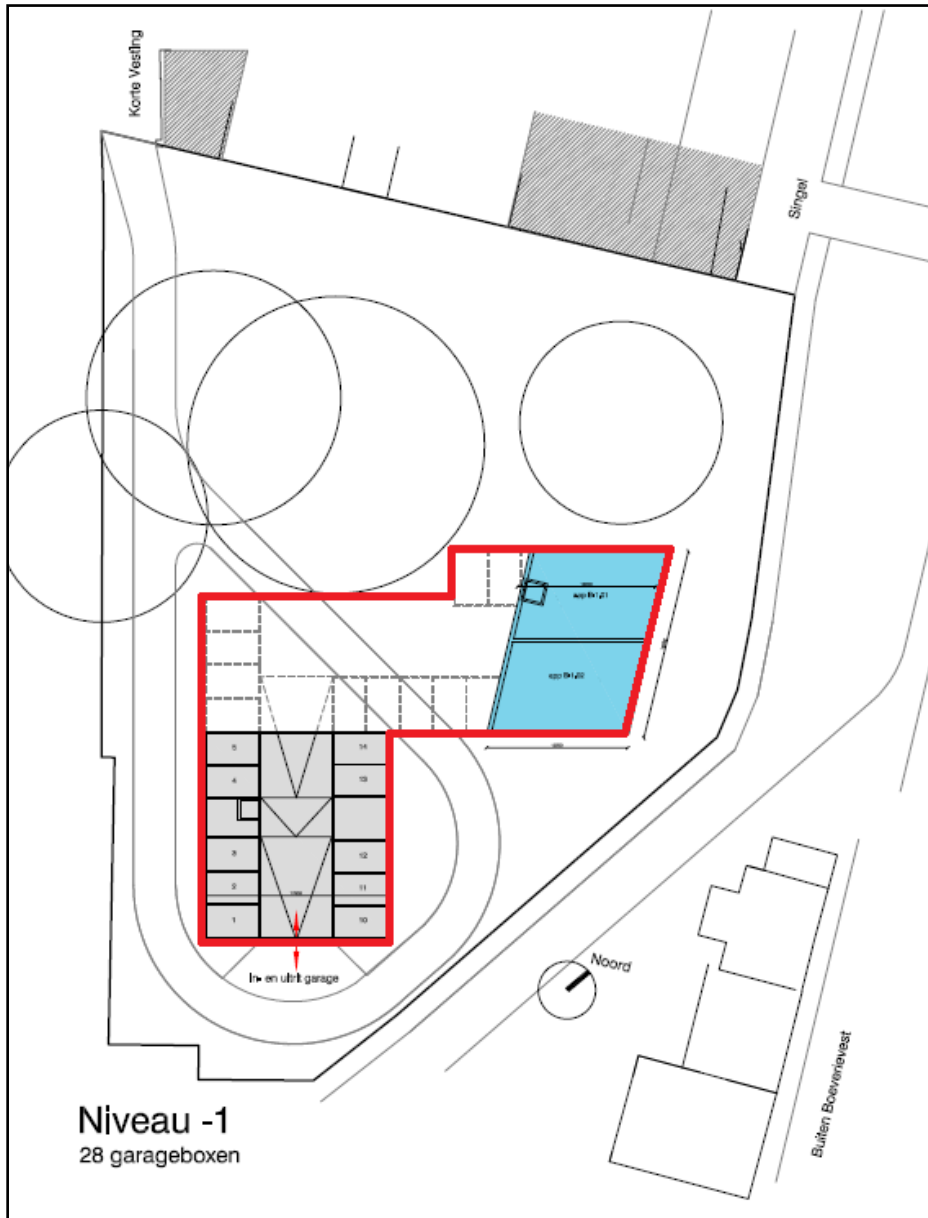
Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode is om deze site te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op figuur 2. De voorziene onderzoeksmethode moet niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied en het onderzoek naar de opbouw van de vest, dient één NO-ZW georiënteerde proefsleuf ingepland te worden. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuf is ca. 35m lang en 4m breed, zodanig dat bij het verdiepen eventueel getrapt gewerkt kan worden conform de veiligheidsvoorschriften. De sleuf vermijdt ook de locatie van de huidige vijver. Indien nodig kunnen daarnaast nog extra volg-, dwarsleuven of kijkvensters aangelegd worden om een beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen.

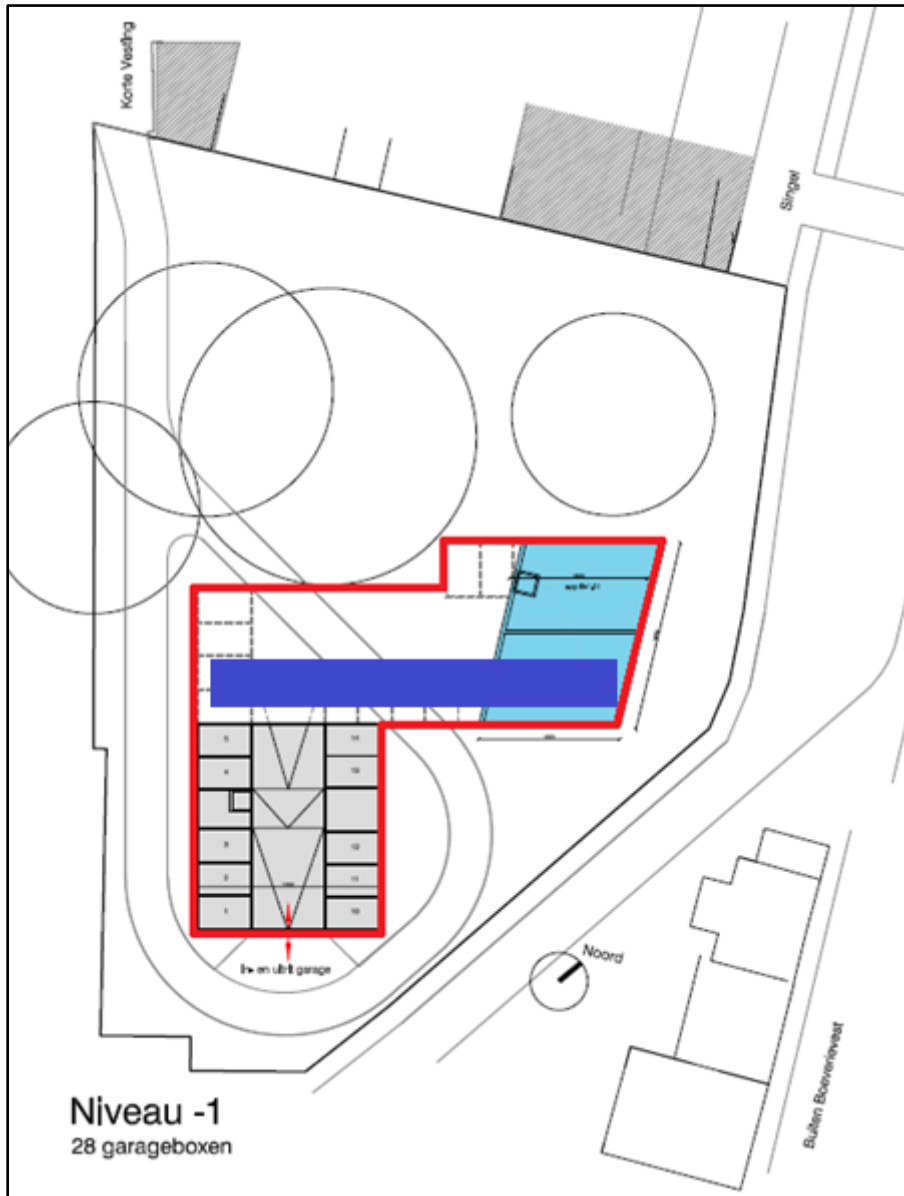
De sleuf heeft een oppervlakte van ca. 140m² oftewel 15% van de afgebakende zone oftewel 3% van het totale plangebied.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. urnengraven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstellingen gefundeerd kunnen beantwoord worden.

Figuur 1 Uitsnede uit de grondplannen 'geplande werken – niveau -1' met in het rood de aanduiding van de afgebakende zone van ca. 890m² voor verder archeologisch onderzoek (bron: initiatiefnemer).

Figuur 1 Projectie van de proefsleuf (blauw) op het plan 'geplande werken' binnen de afgebakende zone in rood (bron: geopunt.be).

5. Gewenste competenties

- Het team moet bestaan uit minstens 1 archeoloog met minstens 100 werkdagen ervaring met onderzoek op zandgronden en aantoonbare ervaring op onderzoek naar vestingen of militaire verdedigingswerken.
- Het team moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek in zandgronden.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.